

Manifestări politico-educative și cultural-științifice consacrate aniversării sărbătorii naționale a poporului român

Aniversarea zilei naționale a României a prilejuit și în acest an Direcției Generale a Arhivelor Statului și filialele sale județene, organizarea unor suite de acțiuni politico-educative și cultural-științifice menite să evidențieze, pe baza izvoarelor arhivistice, semnificația istorică deosebită a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, eveniment de însemnătate epocală în istoria multimilenară a patriei, care a deschis calea transformării revoluționare a societății românești, a edificării cu succes a socialismului și comunismului în România.

Astfel, în ziua de 19 august 1987 la sediul Direcției Generale a Arhivelor Statului s-au desfășurat lucrările Simpozionului științific „Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944 — moment epocal în istoria poporului român”.

În deschiderea simpozionului, tovarășul VASILE MOISE, director general al Arhivelor Statului, definind actul istoric de la 23 August ca moment hotărâtor în dezvoltarea țării noastre pe un drum nou, a evidențiat profundele transformări revoluționare petrecute în țara noastră, însemnătatea de excepție a perioadei pe care am străbătut-o de la cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, în crustă pentru totdeauna cu litere de aur în analele patriei drept „Epoca Ceaușescu”.

„Este în spiritul tradițiilor poporului nostru — a subliniat în continuare vorbitorul — de a întâmpina aniversarea evenimentelor cruciale din viața sa prin manifestări menite să evoce și să omăgieze bogatele tradiții de luptă ale P.C.R. și poporului nostru, căci în viziunea partidului istoria e un factor esențial în educarea tuturor oamenilor muncii în spiritul dragostei

față de țară, al patriotismului socialist, un instrument inestimabil de dezvăluire a sentimentului de răspundere față de destinele națiunii noastre, a hotărârii ferme a tuturor cetățenilor patriei de a-și consacra energia, elanul, puterea de muncă înfloririi și apărării patriei”.

Simpozionul omagial a relevat în lumina gândirii științifice, revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a indicațiilor teoretice și metodologice de excepțională însemnătate ale secretarului general al partidului în prospectarea istoriei și în analizarea experienței și a mesajului acesteia, pe fundamentul izvoarelor arhivistice interne și externe, importanța revoluției de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă, marile realizări obținute de poporul nostru sub conducerea Partidului Comunist Român pe drumul socialismului victorios.

În comunicarea, „Revoluția de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă din august 1944, în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu”, Ioana Burlacu a subliniat meritul de excepție al secretarului general al partidului de a fi elaborat, pe fundamentul unei analize ample și profund științifice, în lumina teoriei și metodei materialismului dialectic și istoric conceptul de „revoluție de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă”, prin care a definit în toate dimensiunile, implicațiile și semnificațiile sale, actul crucial din August 1944”. În concepția conducătorului partidului și statului nostru — se relevă în continuare — procesul revoluționar declanșat prin insurecția armată din August 1944 a fost un fenomen legitim, necesar, care decurgea din evoluția condițiilor interne, materiale și spirituale, ale vieții sociale și politice din țara noastră. Stadiul

dezvoltării țării, contradicțiile sociale fundamentale și adâncirea lor determinată de războiul hitlerist, existența condițiilor obiective și subiective pentru efectuarea unor transformări în structura politică, socială și economică a țării, implicau în împrejurările interne și internaționale date, dezvoltarea mișcării antifasciste a întregului popor, într-o profundă revoluție menită să schimbe din temelii viața țării în întregul ei“.

Evidențiind forța și capacitatea organizatorică și de conducere ale Partidului Comunist Român în comunicarea „Partidul Comunist Român — organizatorul și conducătorul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944“, Emilia Poștăriță a adus în atenția auditorului o foarte bogată și variată informație istorică de proveniență externă. „Sursele istorice oferă dovada peremptorie — sublinia autoarea — că Partidul Comunist Român a fost cel dintâi partid al țării, care, trăgând concluziile politice și tactice din bogata sa experiență din anii interbelici, s-a preocupat de găsirea unei soluții politice în măsură să ofere o bază comună pentru cooperarea partidelor și altor formațiuni și personalități politice, indiferent de orientările în ceea ce privește organizarea internă, cu convingerea că salvarea națiunii nu se putea realiza decât prin forțele națiunii înseși care trebuiau mobilizate și organizate în cadrul unui front de largă reprezentare democratică care să acționeze în direcția răsturnării regimului antonescian, eliberării părții de nord-vest a României răpite de horthyști, a soasterii României de sub dominația Germaniei hitleriste și din războiul împotriva Națiunilor Unite și a întoarcerii armelor împotriva Reichului nazist.“

În aceeași sferă a informației inedite s-a înscris și comunicarea prezentată de Ștefan Hurmuzache intitulată: „Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944 oglindită în noi documente de arhivă“.

„Preocupările noastre de a îmbogăți investigația istorică cu noi date privind importanța istorică a Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944 — sublinia vorbitorul — ne-au oferit prilejul prin intermediul unor noi documente de a constata

încă o dată că actul României de la 23 august 1944, urmat de acțiunea ei militară imediată și susținută pînă la capitularea Germaniei reprezintă pe de o parte unul din cele mai importante aporturi pentru cauza Națiunilor Unite, iar pe de altă parte începutul celei mai importante revoluții sociale din istoria noastră națională“.

Informațiile documentare noi aduse în atenția auditorului au fost în mod fericit completate de datele expuse de Mihai Retegan în comunicarea „Actul istoric din august 1944, moment hotărîtor în grăbirea încheierii războiului antifascist“.

În încheierea simpozionului, Mitrescu Eleonora în comunicarea „23 August 1944 — început al unei noi ere de mari transformări revoluționare în dezvoltarea României“, a relevat ferma angajare a poporului nostru, sub conducerea partidului în amplul proces revoluționar de edificare a noii orînduirii sociale, punînd în evidență mărețele realizări obținute în cei 22 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R., ce poartă pecetea puternicei personalități și acțiuni revoluționare ale secretarului general al partidului, ctitorul României socialiste moderne, al cărui nume definește epoca cea mai glorioasă și mai bogată în împliniri în mult milenara istorie a țării.

Asemenea acestei manifestări științifice omagiale, filialele județene ale Arhivelor Statului au organizat în colaborare cu instituțiile de cultură județene simpozioane, mese rotunde, expuneri și conferințe în unități socialiste, cluburi muncitorești, case de cultură, cămine culturale, urmate de vizionări de filme documentare dedicate evenimentului aniversat.

La sediile filialelor județene au fost organizate expoziții foto-documentare. Astfel, prin intermediul documentelor de epocă, al fotografiilor, graficelor, al citatelor structurate tematic și prezentate într-o ținută grafică adecvată, s-au relevat bogatele tradiții de luptă ale Partidului Comunist Român, a îndelungatei și strălucitei activități revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, rolul hotărîtor, determinant al secretarului general al partidului în elaborarea și înlăptuirea politicii științifice, clarvăzătoare, profund realistă a partidului și statului de dezvoltare armonioasă și multilaterală a patriei socialiste.

Toate aceste genuri de activități organizate și desfășurate de Arhivele Statului pe plan central sau județean sînt menite să contribuie la formarea omului nou cu o înaltă conștiință socialistă, căci pe bună dreptate releva tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Congresul al III-lea al educației politice și culturii socialiste: „Întregul popor, tineretul trebuie să cunoască și să cinstească pe înaintași, pe aceia care au asigu-

rat dezvoltarea și formarea poporului și națiunii române, a limbii și literaturii române! Să cinstim pe toți aceia care de-a lungul celor două milenii, au pus întotdeauna mai presus interesele poporului, ale patriei, ale progresului economic, social și cultural al țării, au asigurat cu prețul vieții, existența poporului, a națiunii noastre independente“.

IOANA BURLACU

Practica în producție a studenților de la Facultatea de istorie-filozofie din București la Arhivele Statului

Arhivele Statului, păstrătoare ale tezaurului istoric și-au împlinit menirea de a fi, cum spunea Vasile Alecsandri „o avere publică“¹, prin punerea imensului material informativ cuprins în documente, în slujba societății. Desigur acest important obiectiv presupune și atragerea tineretului studios spre cercetarea și valorificarea mărturiilor trecutului.²

Izvorită inițial din necesitatea formării cadrelor pentru propriile activități, colaborarea între instituția căreia i s-a încredințat spre păstrare tezaurul documentar național și învățămîntul superior s-a dezvoltat treptat pe măsura creșterii rolului Arhivelor Statului în ansamblul instituțiilor țării.

Mărturiile documentare consemnează preocupările existente, încă de la mijlocul veacului trecut, în ceea ce privește legarea învățămîntului superior cu cercetarea izvoarelor documentare păstrate în arhivele publice. În 1855, Theodor Codrescu, prețuitor al Arhivelor și viitor director al Arhivelor

Statului Principatului Moldovei a contribuit la constituirea „Societății de încurajare a jumii române la învățătură“³, orientînd activitatea aceasta spre studiul istoriei, iar Nicolae Filimon, șef de secție la Arhiva Statului din Țara Românească îi sprijinea pe copiii studenți ai facultăților umaniste⁴, făcîndu-i să înțeleagă, pe baza cercetării izvoarelor documentare derularea evenimentelor istorice.

În 1852 Grigorie Manu, secretarul Direcției Generale a Arhivelor Statului, a redactat un proiect în vederea înființării unui Institut de paleografie națională.⁵

Este interesant că acest institut, la care se preconiza a se preda istoria universală și istoria românilor, diferite paleografii, sigilografie și epigrafie, limba slavă, arhivistica, teoria colecțiilor publice, numismatica, noțiuni de lingvistică, istoria artei și diplomația, urma să pregătească absolvenții care să poată „deveni propagatorii cei mai activi ai culturii publice, experți în scripțe, profesori“, cărora să li se încredințeze sarcina de

¹ Arh. St. Iași, fond Ministerul de Justiție, Transport 1736, opis V, dosar 1001, f. 45.

² Vaganov, *Rolul social al Arhivelor de stat în lumea contemporană*, în „Buletin de informare științifică“, nr. 1 (31), 1986, p. 12.

³ Arh. St. Iași, colecția Manuscrise, nr. 1781, f. 1—16.

⁴ *Figuri de arhiviști*, DGAS, București, 1971, p. 99.

⁵ Arh. St. București, fond DGAS, dosar 226/1862, f. 116.